

Sygn. akt II K 1430/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2018 r.

Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe w Gdańsku w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący SSR Magdalena Czaplińska

Protokolant Józef Wierzbicki

po rozpoznaniu w dniach 11.04.2018 r., 11.06.2018 r. sprawy:

M. L. (1), urodzonego (...) w G.,

syna A. i D. z domu F.

oskarżonego o to, że:

w okresie od września 2014 r. do 25 listopada 2016 r. w G. uporczywie uchylał się od wykonywania ciążącego na nim z mocy wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 12.07.2012 r. w sprawie II C 279/12 ustalającego wysokość renty alimentacyjnej w kwocie 500 zł miesięcznie obowiązku opieki poprzez niełożenie na utrzymanie D. O. i przez to naraził w/w na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych,

tj. o czyn z art. 209 § 1 k. k. w zw. z art. 4 § 1 k. k.

I. oskarżonego M. L. (1) uznaje za winnego tego, że w okresie od września 2014 r. do 19 października 2014 roku, od 27 października 2014 roku do 30 marca 2015 roku, od 6 lipca 2015 roku do 12 kwietnia 2016 roku, od 21 kwietnia 2016 roku do 25 listopada 2016 roku w G., uchylał się od wykonywania ciążącego na nim z mocy wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 30 stycznia 2013 roku w sprawie II C 279/12 ustalającego wysokość renty alimentacyjnej w kwocie 500 zł miesięcznie obowiązku opieki poprzez niełożenie na utrzymanie D. O. i przez to naraził w/w na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, czyn ten kwalifikuje z art. 209 § 1 i 1 a k. k. i za to na podstawie art. 209 § 1 a k. k. skazuje go na karę 10 (dziesięciu) miesięcy pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 626 § 1 k. p. k., art. 627 k. p. k. oraz art. 1, art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (tekst jednolity: Dz. U. z 1983 r., nr 49, poz. 223 z późniejszymi zmianami) zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w kwocie 280 złotych, w tym wymierza mu opłatę w kwocie 180 złotych.

Sygn. akt: II K 1430/17

UZASADNIENIE

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Prawomocnym wyrokiem z 30 stycznia 2013 r. wydanym w sprawie II C 279/12 Sąd Okręgowy w Gdańsku zasądził od M. L. (1) na rzecz małoletniego syna, D. L. (ur. (...)), alimenty w kwocie 500 zł miesięcznie płatne do rąk matki dziecka, M. L. (2) (obecnie O.).

Dowód: wyjaśnienia oskarżonego M. L. (1) – k. 95, 110, 129; zeznania świadka M. O. – k. 17-18, 130; kopia wyroku – k. 5-5v; odpis skrócony aktu urodzenia – k. 35

Po uprawomocnieniu się wyroku M. L. (1) nie realizował określonego w nim obowiązku alimentacyjnego i nie interesował się wychowaniem syna. W związku z tym, z wniosku M. O. wszczęte zostało postępowanie egzekucyjne, w toku którego wyegzekwowano jedną wpłatę w kwocie 267,65 zł z dnia 4 kwietnia 2014 r. Egzekucja okazała się bezskuteczna. W okresie do 25 listopada 2017 r. M. L. (1) niełożył na utrzymanie syna.

Dowód: wyjaśnienia oskarżonego M. L. (1) – k. 95, 110, 129; zeznania świadka M. O. – k. 17-18, 130; zaświadczenie o dokonanych wpłatach – k. 8; decyzja – k. 9; informacja o stanie zaległości – k. 21; zwrot tytułu wykonawczego – k. 45; postanowienie o umorzeniu egzekucji – k. 46

Po rozwodzie z M. L. (1), M. O. pracowała w sklepie (...) na stanowisku kasjera-sprzedawcy i zarabiała z tego tytułu od 1.400 do 2.000 zł netto miesięcznie. Od 2013 r. M. O. razem z małoletnim D. O. zamieszkuje w lokalu własnościowym (kawalerce) w dzielnicy G. - Ś..

Dowód: zeznania świadka M. O. – k. 17-18, 130

Małoletni D. O. jest osobą niepełnosprawną. Od wczesnego dzieciństwa choruje na młodzieńcze idiopatyczne zapalenie stawów, zaćmę i odwarstwienie siatkówki. Nie widzi na lewe oko. Traci wzrok w oku prawym. W związku z postępowaniem w/w chorób w listopadzie 2015 r. M. O. musiała zrezygnować z pracy w sklepie. D. O. przyjmuje na stałe leki, których koszt zakupu dochodzi do 1.000 zł miesięcznie. Raz do roku M. O. jeździ z synem do sanatorium. Koszt jej pobytu w takiej placówce wynosi wówczas ok. 4.000 zł. Od czasu rozpoczęcia leczenia D. O. jest pod opieką fundacji (...) nieba” z siedzibą w R.. W związku z tym M. O. otrzymuje dofinansowanie do zakupu leków i wyjazdów do sanatorium. Nie otrzymuje natomiast pomocy z innych źródeł.

Dowód: zeznania świadka M. O. – k. 17-18, 130; orzeczenie o niepełnosprawności – k. 47

Na mocy decyzji Prezydenta Miasta G. M. O. zostały przyznane następujące świadczenia:

1) zasiłek pielęgnacyjny z tytułu niepełnosprawności w kwocie 153 zł miesięcznie na okres od 1 grudnia 2013 r. do 29 lutego 2016 r. (decyzja z 19 lutego 2014 r.);

2) świadczenie wychowawcze w kwocie 500 zł miesięcznie na okres 1 kwietnia 2016r. do 30 września 2017 r (decyzja z 9 kwietnia 2016 r.);

3) zasiłek rodzinny w kwocie 124 zł miesięcznie na okres od 1 listopada 2016 r. do 31 października 2017 r. (decyzja z 10 listopada 2016 r.);;

4) dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego w kwocie 110 zł miesięcznie na okres od 1 listopada 2016 r. do 31 października 2017 r. (decyzja z 5 grudnia 2017 r.).

Na mocy decyzji z 12 października 2016 r. Prezydent Miasta G. przyznał D. O. świadczenie z funduszu alimentacyjnego w kwocie 500 zł miesięcznie na okres od 1 października 2016 r. do 30 września 2017 r. (decyzja z 12 października 2016 r.).

Od października 2016 r. roku M. O. otrzymuje łącznie kwotę 2.793 zł miesięcznie tytułem zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia wychowawczego, zasiłku rodzinnego, dodatku do zasiłku rodzinnego, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz innych świadczeń wypłacanych przez Urząd Miejski w G..

Dowód: zeznania świadka M. O. – k. 17-18, 130; decyzje – k. 36, 39, 41, 42; orzeczenie o niepełnosprawności – k. 47

Oskarżony M. L. (1) ukończył szkołę zawodową i jest z zawodu posadzkaczem. W latach 2014-2016 r. oskarżony nadużywał alkoholu. Pracował „na czarno” jako brukarz i malarz. Były to prace dorywcze. W okresie od 1 września 2014 r. do 30 listopada 2016 r. M. L. (1) trzykrotnie zarejestrowany był jako osoba bezrobotna:

1) w okresie od 20 października 2014 r. do 26 października 2014 r. – utracił status osoby bezrobotnej z dniem 27 października 2014 r. z powodu odmowy przyjęcia odpowiedniej pracy bez uzasadnienia;

2) w okresie od 31 marca 2015 r. do 5 lipca 2015 r. – utracił status osoby bezrobotnej z dniem 6 lipca 2015 r. z powodu niezgłoszenia się w wyznaczonym terminie;

3) w okresie od 13 kwietnia 2016 r. do 20 kwietnia 2016 r. – utracił status osoby bezrobotnej z dniem 21 kwietnia 2016 r. z powodu niezgłoszenia się w wyznaczonym terminie.

Dowód: wyjaśnienia oskarżonego M. L. (1) – k. 95, 110, 129; pismo z UP w G. – k. 135

Według stanu na dzień 16 maja 2017 r., zaległości alimentacyjne M. L. (1) wobec D. O. wynosiły 20.380,57 zł.

Dowód: informacja o stanie zaległości – k. 21

Oskarżony M. L. (1) w toku postępowania sądowego został poddany badaniu przez dwóch biegłych lekarzy psychiatrów, którzy w wydanej opinii sądowo – psychiatrycznej zgodnie stwierdzili, że nie jest on chory psychicznie ani upośledzony umysłowo. W wywiadzie można rozpoznać u niego nadużywanie alkoholu. Oskarżony nie podejmował dotąd leczenia psychiatrycznego i odwykowego. Brak jest podstaw do przyjęcia, że w czasie popełnienia czynu działał w stanie ostrych zaburzeń psychotycznych. U M. L. (1) nie wystąpiły również inne zakłócenia czynności psychicznych, które znosiły lub ograniczały zdolność do rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem.

Dowód: opinia sądowo – psychiatryczna – k. 136-138

Oskarżony M. L. (1) był jednokrotnie karany przez Sąd. Wyrokiem z dnia 13 lutego 2015 r. Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe w Gdańsku skazał oskarżonego za czyn z art. 209 § 1 k. k. popełniony na szkodę D. L. w okresie od lipca 2013 r. do sierpnia 2014 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 5 lat. Postanowieniem z 29 września 2016 r. zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności. Dnia 26 listopada 2016 r. M. L. (1) został osadzony w Areszcie Śledczym w G., gdzie przebywał do 27 lutego 2017 r., kiedy udzielono mu zezwolenia na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego.

Dowód: odpis wyroku – k. 90-91; dane o karalności – k. 124-126; informacja o pobytach i orzeczeniach – k. 81-83

Sąd zważył, co następuje:

Dokonując ustaleń faktycznych Sąd oparł się na wyjaśnieniach oskarżonego M. L. (1), zeznaniach świadka M. O., opinii biegłych z zakresu psychiatrii oraz na dokumentach urzędowych.

Oskarżony M. L. (1) konsekwentnie przyznawał się do popełnienia zarzucanego mu czynu i wyjaśnił, że rzeczywiście nie łożył na utrzymanie syna. W tym czasie miał problemy z alkoholem. Tracił każdą pracę po kolei. Nie podejmował leczenia. W latach 2014-2016 dorabiał sobie jako brukarz. Był zarejestrowany jako bezrobotny. Miał dochód 1.000 zł. Mieszkał u matki. Dokładał połowę czynszu (350 zł miesięcznie) i płacił za prąd i gaz (500 zł miesięcznie). Nikt z jego rodziny nie dokładał na utrzymanie syna. Sąd dał wiarę wyjaśnieniom oskarżonego, gdyż były logiczne, konsekwentne, a ponadto znalazły potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym, a zwłaszcza w dokumentach urzędowych oraz zeznaniach M. O..

Świadek M. O. opisała sytuację majątkową swojego gospodarstwa domowego w latach 2014-2016. Z jej zeznań wynika m.in., że zaspokajanie potrzeb życiowych pokrzywdzonego było możliwe dzięki świadczeniom wypłacanym z (...) w G. oraz pomocy fundacji. M. O. nie otrzymywała pomocy od rodziny. W listopadzie 2015 r. musiała się zwolnić z pracy. W okresie wskazanym w akcie oskarżenia M. L. (1) nie łożył na utrzymanie syna i nie interesował się jego losem. Sąd dał wiarę zeznaniom M. O., gdyż były one logiczne i konsekwentne, a nade wszystko znalazły potwierdzenie w pozostałych dowodach, w tym w wyjaśnieniach M. L. (1).

Sąd oparł swe ustalenia na treści opinii biegłych z zakresu psychiatrii. Została ona wydana przez osoby posiadające niezbędne kwalifikacje i doświadczenie zawodowe we wskazanej dziedzinie nauki. Jest przejrzysta, spójna i pełna. Formułuje jednoznaczne odpowiedzi na pytania postawione w postanowieniu o dopuszczeniu tego dowodu. Brak jest również wątpliwości co do bezstronności biegłych.

Sąd oparł się na dokumentach urzędowych przywołanych w ustaleniach faktycznych. Zostały one sporządzone przez uprawnione do tego osoby, w zakresie ich kompetencji i prawem przepisanej formie. Ich autentyczność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Stanowią one obiektywne dowody zaświadczonych nimi okoliczności.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że oskarżony M. L. (1) dopuścił się czynu z art. 209 § 1 i 1a k.k. Jak wykazało niniejsze postępowanie, oskarżony nie łożył na utrzymanie syna. Jego zaniechanie miało przy tym charakter uporczywy. Oskarżony miał możliwość zarobienia odpowiedniej sumy pieniędzy pozwalającej na wykonywanie obowiązku alimentacyjnego. Jest on bowiem zdrowy, młodym mężczyzną. Posiada wyuczony zawód, który pozwala na osiągnięcie stosunkowo wysokiego dochodu. Na przeszkodzie oskarżonemu stanęła tylko i wyłącznie jego bierność oraz skłonność do nadużywania alkoholu. Oskarżony dobrowolnie nie zdecydował się na polepszenie swojej sytuacji materialnej i osiągał głównie dochody niezadeklarowane. Nie udał się przy tym na terapię odwykową. Nieuiszczanie rat alimentacyjnych było zatem jedynie wynikiem jego przemyślanej decyzji. Z zebranych dowodów wynika, że w inkryminowanym czasie potrzeby życiowe pokrzywdzonego D. O. były zaspokajane dzięki pomocy ze strony fundacji (...) nieba”, a także dzięki świadczeniom socjalnym wypłacanym przez władze miasta. Sytuacja majątkowa M. O. – samotnie wychowującej dziecko – była trudna. Znaczna część przychodów była wydawana przez matkę pokrzywdzonego na zakup leków, opłacenie sanatorium. M. O. nie mogła liczyć na pomoc osób najbliższych lub rodziny oskarżonego. Warto zauważyć, że kwotę 2.793 zł miesięcznie tytułem świadczeń wypłacanych przez Urząd Miasta G. M. O. otrzymuje dopiero od października 2016 r. Do marca 2016r. otrzymywała ona zaledwie 1.793 zł, zaś do września 2016 r. 2.293 zł. W kwietniu 2016 r. przyznano jej bowiem świadczenie wychowawcze w kwocie 500 zł, zaś w październiku 2016 r. pokrzywdzonemu przyznano świadczenie alimentacyjne. Sąd nie miał wątpliwości co do tego, że gdyby nie pomoc udzielona M. O. przez władze samorządowe oraz fundację, to podstawowe potrzeby życiowe pokrzywdzonego (w tym potrzeby związane z leczeniem chorób) nie byłyby zaspokajane. Należało zatem uznać, że M. L. (1) naraził syna na niemożność zaspokojenia tychże potrzeb. W tym miejscu podkreślenia wymaga fakt, że do 30 maja 2017 r. w polskim systemie prawnym istniał jeden typ przestępstwa niealimentacji (art. 209 § 1 k.k.), w którego skład wchodziło znamię skutkowe w postaci narażenia na niezaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych uprawnionego – i to właśnie czyn w takim kształcie został zarzucony oskarżonemu przez Prokuratora. Nowelizacja wprowadzona na mocy wymienionej wyżej ustawy wyeliminowała to znamię z typu podstawowego (§ 1) oraz dodała typ kwalifikowany (§ 1a), w przypadku którego stwierdzenie wywołania tego skutku prowadzi do podwyższenia górnej granicy ustawowego zagrożenia do dwóch lat, tj. do poziomu przewidzianego w poprzednim stanie prawnym w art. 209 § 1 k. k. Zasada wynikająca z art. 4 § 1 k. k. głosi, że jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosuje się ustawę nową – z tym jednak zastrzeżeniem, że należy zastosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy. Zdaniem Sądu, brak jest podstaw, by uważać, że dawny art. 209 § 1 k. k. jest względniejszy od obecnego art. 209 § 1 i 1a k. k. W obu wariantach przewidziane było w szczególności takie samo zagrożenie karne (do 2 lat pozbawienia wolności). Sąd przypisał zatem oskarżonemu czyn z art. 209 § 1 i 1a k. k. mając na uwadze, że zachowanie M. L. (1) miało charakter uporczywy (co było warunkiem przypisania czynu pod rządami starej ustawy), a suma zaległości przekroczyła równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych (co stanowi znamię nowego przepisu). Sąd uwzględnił to, że w latach 2014-2016 r. M. L. (1) trzykrotnie miał status osoby bezrobotnej i przyjął, że w okresach tych oskarżony nie uchylał się od obowiązku alimentacyjnego, tj. uznał, że czyn został popełniony w okresie od września 2014 r. do 19 października 2014 roku, od 27 października 2014 roku do 30 marca 2015 roku, od 6 lipca 2015 roku do 12 kwietnia 2016 roku, od 21 kwietnia 2016 roku do 25 listopada 2016 roku.

W czasie popełnienia przez oskarżonego przypisanego mu czynu nie zachodziła żadna okoliczność wyłączająca jego kryminalną bezprawność. Nie zachodziły również żadne okoliczności wyłączające winę oskarżonego. Nie był on w

szczegółności w znacznym stopniu ograniczony w możliwości rozpoznania znaczenia i konsekwencji swoich czynów przez chorobę psychiczną, niedorozwój umysłowy lub czasowe zaburzenie czynności psychicznych.

Stopień szkodliwości społecznej czynu przypisanego oskarżonemu należy określić jako wysoki. Suma zaległości oskarżonego znacznie przekroczyła trzykrotność miesięcznego świadczenia okresowego. Należy tutaj podkreślić, że oprócz nielożenia na utrzymanie pokrzywdzonego, M. L. (1) w ogóle nie interesował się losem syna, który wymagał przecież szczególnej opieki z uwagi na swoją chorobę. Czyn oskarżonego odznaczał się znacznym stopniem zawinienia. M. L. (1) nie podjął stanowczych kroków w celu zdobycia środków na utrzymanie syna. Osiągnięcia tego celu nie utrudniała oskarżonemu nadzwyczajna sytuacja rodzinna.

W punkcie I. sentencji wyroku Sąd wymierzył M. L. (1) karę 10 miesięcy pozbawienia wolności.

Na niekorzyść oskarżonego przemawiają okoliczności przemawiające za surową oceną szkodliwości społecznej jego czynu (opisane powyżej), a także fakt, że przed popełnieniem badanego czynu M. L. (1) był już skazany za przestępstwo niealimentacji popełnione na szkodę D. O..

Sąd nie stwierdził zaistnienia okoliczności łagodzących przemawiających na korzyść oskarżonego.

Względem na cele kary przemawiał za wymierzeniem M. L. (1) bezwzględnej kary pozbawienia wolności. Jak wskazano wyżej, oskarżony był karany za przestępstwo podobne, popełnione na szkodę D. O.. Dane zawarte w aktach sprawy wskazują na daleko posuniętą demoralizację M. L. (1), który nie tylko nie dostarczał niepełnosprawnemu synowi środków utrzymania, lecz również (a może przede wszystkim) nie chciał utrzymywać z nim kontaktów. Zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, że oskarżony ponownie dopuści się przestępstwa niealimentacji w przyszłości – zwłaszcza że jego postawa doprowadziła do zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności wymierzonej w sprawie II K 1297/14 SR Gdańsk-Południe w Gdańsku. Zdaniem Sądu, nie byłoby zatem wystarczające zastosowanie wobec oskarżonego kary grzywny, kary ograniczenia wolności albo kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Zachodzi obawa, że w razie ponownego odstąpienia od bezwarunkowej izolacji, mogłoby dojść do rozzuchwalenia oskarżonego i wystąpienia w jego świadomości poczucia bezkarności.

W punkcie II. sentencji wyroku Sąd obciążył oskarżonego kosztami procesu. M. L. (1) jest młodym i zdrowym mężczyzną. Ma możliwość podjęcia pracy zarobkowej. Uiszczenie niewygórowanych kosztów nie będzie dla niego nadmiernie dolegliwe.